

نشست چالش‌های فقهی تعاملات زن و مرد در فضای مجازی برگزار شد

مرکز تخصصی فقه و اصول

نشست علمی، آموزشی

«چالش‌های فقهی تعاملات زن و مرد
در فضای مجازی»

محورهای نشست:

- ماهیت ارتباط در فضای مجازی
- جایگاه استیذان در ارتباطات مجازی
- امکان سنجی خلوت با نامحرم در فضای مجازی
- مقایسه‌ی موضوعی و حکم نظر و سماع در فضای مجازی با مصادیق متعارف آن

ارزودهنده: حجت‌الاسلام والمسلمین حیدری
دبیر علمی: سرکار خانم غلامعلی شاهی

نشست چالش‌های فقهی تعاملات زن و مرد در فضای مجازی با سخنرانی حجت‌الاسلام والمسلمین حیدری برگزار شد.

به گزارش روابط عمومی و بین الملل، نشست علمی آموزشی «چالش‌های فقهی تعاملات زن و مرد در فضای مجازی» روز پنجشنبه ۲۳ اسفند ۹۷ به همت مرکز تخصصی فقه و اصول برگزار شد.

در ابتدای نشست، خانم غلامعلی شاهی دبیر علمی نشست از مهم‌ترین اهداف برگزاری این نشست را زنده نگه داشتن احکام فقهی و رعایت خط قرمزها در فضای مجازی دانست.

وی با بیان این که مسأله فضای مجازی و افزایش تعاملات افراد در آن، از موضوعات مستحدثه است، عنوان کرد: با گسترش ارتباطات مجازی در این حوزه، دانش فقه باید به مسائل آن پاسخگو باشد چرا که با پیشرفته شدن وسایل ارتباطی و گسترش ابعاد فضای مجازی، ارتباطات غیرحضورى زنان و مردان نیز افزایش یافته و این تعاملات در کنار فوایدی که داشته، باعث گسترش فحشا و بی‌عفتی و مهجور واقع شدن احکام فقهی در این عرصه شده است لذا متولیان امر باید این موضوع را به درستی برای مردم تبیین کنند.

وی در ادامه به برخی از چالش‌های موجود در فضای مجازی اشاره کرد که عبارتند از چالش امکان یا عدم امکان تحقق خلوت با نامحرم در فضای مجازی، تشخیص و تعیین حکم بعضی از مصادیق جدید مانند

سماع صوت و ارتباط تصویری و همچنین چالش قلمرو استیذان از مالک، پدر و همسر در فضای مجازی.

در ادامه حجت‌الاسلام والمسلمین غلامحسن حیدری به بیان و بررسی چالش‌های موجود در فضای مجازی پرداخت.

دبیر پژوهشی گروه علمی فقه و اصول جامعه‌الزهرای علیهاالسلام با بیان اینکه اصل اولی در حکم نظر به عکس و فیلم زنان نامحرم برائت است، افزود: قاعده ثانویه در این بحث حرمت است و این حکم حرمت با سه دلیل اثبات می‌شود:

۱- اطلاق آیات ۳۰ و ۳۱ سوره مبارکه نور؛ «قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَعْضُوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ذَلِكَ أَزْكَى لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَعْضُنَّ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ»؛ استدلال به این آیات به این صورت است که اطلاق این آیات شامل نگاه در فضای مجازی هم می‌شود.

۲- دسته‌ای از روایات با منطوق «التَّظَرُّ سَهْمٌ مِنْ سِهَامِ إِبْلِيسَ مَسْمُومٌ» وجود دارد که با اطلاق خود شامل نگاه در فضای مجازی هم می‌شود.

۳- روایاتی که بحث نظر اول و نظر دوم را مطرح می‌کنند و اطلاق این روایات نیز همه نگاه‌ها از جمله نگاه در فضای مجازی را در بر می‌گیرد.

استاد جامعه‌الزهرای علیهاالسلام تصریح کرد: در بحث ارتباط با نامحرم، ادله کفایت می‌کند بر اثبات این مطلب که خوف وقوع مقدمه قریبه حرام، موضوع حرمت است نه وقوع در خود حرام. یعنی حتی اگر زن و مرد نامحرم نگران باشند که با این ارتباطات، تمایل قلبی بینشان به وجود می‌آید این ارتباطات حرام است.

وی تصریح کرد: ادله‌ای که در این رابطه می‌توان به آن‌ها استدلال کرد عبارتند از:

۱- آیه ۳۲ سوره احزاب: . . . فَلَاتَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ فَيَطْمَعَ الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ وَقُلْنَ قَوْلًا مَعْرُوفًا

۲- آیه ۳۳ سوره مبارکه احزاب: وَ قَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ وَ لَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَى. . .

۳- آیه ۵۳ سوره مبارکه احزاب: فَسئَلُوهُنَّ مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ ذَلِكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَ قُلُوبِهِنَّ

۴- آیه ۵۹ سوره مبارکه احزاب: يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِأَزْوَاجِكَ وَ بَنَاتِكَ وَ نِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ ذَلِكَ أَدْنَى أَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذِينَ.....

۵- روایاتی که از خلوت با نامحرم نهی می‌کند (که البته سند این روایات تمام نیست)

۶- روایات ناهی از راه رفتن زنان در وسط معابر که این روایات ارشاد به این مطلب دارد که زنان و مردان باید از زمینه‌های گناه فاصله بگیرند و وجود زنان در وسط معابر یکی از راه‌های ایجاد تمایل قلبی برای مردان است.

۷- روایات ناهی از نشستن مرد در مکانی که خانم نامحرم به تازگی از آنجا برخاسته است. این روایات نیز اشاره به این مطلب دارد که نشستن در چنین مکانی باعث ایجاد تمایل بین زن و مرد می‌شود.

استاد حیدری در ادامه بیان کرد: بحث خلوت با نامحرم اگر ممنوع باشد و موضوعیت داشته باشد (که طبق آیات و روایات اینچنین است) هیچ لغوی و غیر لغوی در معنای کلمه خلا (به معنای خلوت کردن) اتحاد فیزیکی مجلس را شرط ندانسته‌اند پس در فضای مجازی هم خلوت با نامحرم صدق می‌کند.

وی تصریح کرد: در بحث چالش استیذان از مالک، همسر و پدر نسبت به مسأله wifi اگر شخصی رمز خود را در اختیار فردی قرار داد اگر قرینه‌ای برای تحدید استفاده نداشته باشد این یعنی از طرف مالک منعی برای استفاده وجود ندارد و شخص می‌تواند هر مقدار که خواست از اینترنت مالک استفاده نماید.

حجت‌الاسلام والمسلمین حیدی اضافه کرد: در مورد استفاده از اینترنت توسط فرزند، مقدار استفاده از اینترنت و کیفیت آن، باید توسط پدر کاملاً مشخص شود بنابراین اگر رضایت پدر نسبت به استفاده کلی از اینترنت فعلی و عدم رضایت او نسبت به موارد خاص تقدیری باشد فرزند ضامن اینترنت مورد استفاده نخواهد بود. اما نسبت به در اختیار قرار دادن وسیله‌های ارتباطی، باید در مقدار و کیفیت استفاده از آن وسیله، اذن مالک، همسر و پدر احراز شود.

استاد جامعه‌الزهرای علیهاالسلام خاطر نشان کرد: در مورد استیذان از شوهر برای ورود به فضای مجازی اگر آن فضا فضای عمومی است شبیه منع، قوی است.

با توجه به کم بودن فرصت نشست، به بعضی از چالش‌های فقهی در این زمینه پرداخته نشد که ان شاء الله در فرصتی دیگر مورد بررسی قرار خواهد گرفت.